

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАЦЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

№ 56 (1382)

Субота, 18 ліпеня 1959 года

Цана 40 кап.

ПАЧЭСНАЯ ЗАДАЧА РАБОТНІКАЎ КУЛЬТУРЫ

Днямі адбыўся XV пленум Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Беларусі. Адною з пытанняў, што разглядаліся на пленуме, было пытанне аб стане і мерах паліпашэння масава-палітычнай і культурна-асветнай работы ў рэспубліцы ў сувязі з рашэннямі XXI з'езду КПСС і чэрвеньскага пленума ЦК КПСС. З дакладам па гэтым пытанню выступіў сакратар ЦК КПБ таварыш Гарбуноў П. С.

Грамадзянскую задачу паставіў перад намі наш краіны XXI з'езд КПСС. У нас не было яшчэ перыяду, які мог паараўнацца з цяперашнім, як па аб'ёму работ, так і па глыбінні пераўтварэнняў. За сямігадовы перыяд мы выпусцілі столькі прамысловых прадукцый, колькі было выпушчана за ўсе гады Савецкай улады, забяспечылі значнае павышэнне жыццёвага ўзроўня народа і ў асноўным прадэманстравалі перамогу СССР у міжнародным эканамічным спаборністве з капіталістычнымі краінамі.

Пачэсна і нялёгка задача. Каб паспяхова ажыццявіць яе, неабходна мабілізацыя ўсіх сіл і сіла, неабходна высокая свядомасць, энергія, перавага перакананасці і шчыльнасці нацыянальна-патрыятычных пераможцаў.

Немалая доля ў камуністычным выхаванні працоўных мас, у прапаганда і ідэйнай партыі, у асяродку працоўных з лепшымі здымачкамі навуцы і культуры класіцызму на культурна-асветнай ўстаноў, тэатры, кіно, рабнотнікаў літаратуры.

На пленуме ЦК КПБ адзначалася, што многія клубы, дамы культуры, Народныя тэатры, сельскія лекторыі і іншыя масавыя культурна-асветныя ўстановы горада і вёскі нядрэнна арганізаваны і добра функцыянуюць.

За апошні час даволі шырокі размах набыла мастацкая самадзейнасць. На базе гурткоў мастацкай самадзейнасці ў рэспубліцы ўжо створаны і паспяхова працуюць дзясяткі Народных тэатраў. Такія Народныя тэатры, як Слоніміскі, Баранавіцкі, Барысаўскі і Пінскі, карыстаюцца заслужаным аўтарытэтам сярод глядачоў. Прапоўня ўбачылі на іх спяваць дэсяткі спектакляў, большасць з якіх — на тэмы сучаснасці.

Усё больш і больш адкрываецца ў рэспубліцы ўніверсітэцкая культура. На сённяшні дзень іх ужо налічваецца да 40. Яны маюць важнае значэнне ў справе культурнага, эстаэтычнага выхавання працоўных.

Аднак ішчэ далёка не ўсё зроблена ў арганізацыі работ і многіх універсітэтаў, і Народных тэатраў. Асабліва дрэнна абстаіць справа з высокакваліфікаванымі кадрамі. Часам работай тэатраў і ўніверсітэтаў кіруюць людзі, якія не маюць патрэбнай падрыхтоўкі. Нават не ўсе абласныя дамы народнай творчасці ўкомплектаваны метадыстамі, якія б адукавалі і ведзючы справы адвадалі пасадку, што займаюць.

Як на буйны недоход у рабоце культурна-асветных устаноў рэспублікі, Пленум указаў на маруднае будаўніцтва клубаў, кінатэатраў, на дрэннае іх забеспячэнне. Пачэснай абавязанасцю, якой згодна рашэння XII пленума ЦК КПБ было даручана прыняць меры па навадзненню належнага парадку ў раённых дамах культуры, не выкананні ўскладзеных на іх задач. У Свірскім, Гомельскім і іншых раёнах Маладзечанскай вобласці і п'яці дамах культуры не ўпарадкаваны.

Маладыя Чарнігава і Гомеля часта арганізуюць сумесныя загарадныя прагулкі. Адна з такіх прагулак днём адбылася поблізу беларускай вёскі Шабіроўка на беразе Сожа. Тысячы гамельчан і чарнігаўцаў весела і радасна правялі дзень адпачынку.

На здымку: камітэт мастацкай самадзейнасці маладзёжнага калектыву Чарнігаўскай фабрыкі парыванай апрацоўкі шпэцы.

Тое ж можна сказаць і пра кінаабслугоўванне сельскага насельніцтва. Праўда, за апошні час кінасетка рэспублікі значна ўзрасла, але яшчэ далёка не ва ўсіх населеных пунктах рэгулярна дэманструюцца фільмы. Марудна ідзе стварэнне стацыянарных кінаўстаноў. Недастаткова выкарыстоўваюцца ў палітычнай рабоце навукова-папулярныя і сельскагаспадарчыя фільмы.

Асабліва ўвагу звярнуў Пленум ЦК КПБ на ролю саюзаў пісьменнікаў, мастакоў і кампазітараў у справе камуністычнага выхавання працоўных.

Пісьменнікі, мастакі, кампазітары і артысты пачалі часцей і больш рэгулярна бываць у калгасах, раённых цэнтрах, на прадпрыемствах і новабудовах. Шкада, што гэтым выездам пакуль не надаюцца парадны характар. Было б куды лепш, каб вопытныя работнікі літаратуры і мастацтва з'яўляліся ў вёсках і на заводах не як высокія госці, а як сабы і памочнікі, каб іны глыбока вывучалі жыццё мясцовых культурна-асветных устаноў, аказвалі практычную дапамогу масовай самадзейнасці, пачынаючы з літаратуры, мастацтва і кампазітарам.

Кіруючыя праграмнымі палажэннямі партыйнага документа «За пачэсную сувязь літаратуры і мастацтва з жывым народам», пісьменнікі, кампазітары, мастакі і работнікі тэатральнага мастацтва рэспублікі дабіліся некаторых поспехаў у асяццеленні жыцця народа, яго гераічнай працы. Створаны добрыя раманы і апавесці, музычныя творы, цікавыя кінафільмы і спектаклі. І, тым не менш, работнікі творчых арганізацый ішчэ ў вялікім лагу перад народам. Ад пісьменнікаў і дзеячоў мастацтва, гаварылася на Пленуме, народ чакае хваляючых твораў аб сваіх працоўных буднях, аб нашых сучасніках, якія сваімі працавітымі рукамі ўзводзяць велічны будыны камунізма.

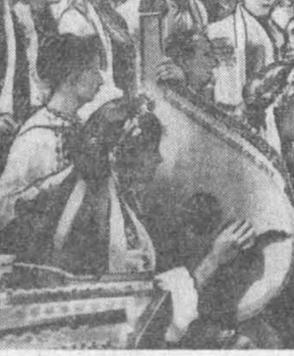
У дакладзе на Пленуме сакратар ЦК таварыш Гарбуноў П. С. адзначыў сур'ёзныя недоходы ў рабоце Дзяржаўнага выдавецтва БССР. Хоць выпуск кніг і павялічыўся, але ўсё яшчэ мала літаратуры, якая б асяццеляла сённяшні дзень, прапагандавала перадавыя здымкі навуцы і тэхнікі. Некаторыя ж з тых кніг і брашураў, што выдаюцца, нецікавыя, шырыя, не актуальныя па тэме. Часам ужо напісаныя патрэбныя кнігі залежваюць у партфельных рэдакцыях.

Патрэбную значнага паліпашэння работнікі многіх рэспубліканскіх і абласных перадавычых выданняў — газеты, часопісы, альманахі. Неабходна паліпашыць работу радыё і тэлебачання. Іх перадачы пакуль што не поўнасьцю задавальняюць слухача і глядача, многія з іх сумны і аднастайныя.

Сур'ёзны напрок зрабіў Пленум ЦК КПБ ў адносіх кінагандлёвым арганізацыям рэспублікі, асабліва Беларускаму, Белкаспасу і яго гандлёвыя арганізацыі на месцах пакуль не разумеюць ўсёй паўнаты аднанасці, якую іны нясуць перад партыяй за гандаль кінамі.

Аб дрэнным гандлі беларускай кнігай, аб дрэннай яе прапаганда гаварылі на Пленуме многія працоўныя. Прапаганда на месцах у сваёй рабоце слаба карыстаюцца прыкладамі з роднай літаратуры, бо часам і самі не чытаюць кніг на беларускай мове.

Далейшае паліпашэнне масава-палітычнай і культурна-асветнай работы ў рэспубліцы — неадкладная задача прапагандаў, агітатараў, рабнотнікаў устаноў культуры.

Маладыя Чарнігава і Гомеля часта арганізуюць сумесныя загарадныя прагулкі. Адна з такіх прагулак днём адбылася поблізу беларускай вёскі Шабіроўка на беразе Сожа. Тысячы гамельчан і чарнігаўцаў весела і радасна правялі дзень адпачынку.

На здымку: камітэт мастацкай самадзейнасці маладзёжнага калектыву Чарнігаўскай фабрыкі парыванай апрацоўкі шпэцы.

Дні румынскай культуры ў Беларусі

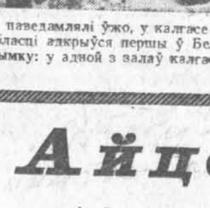
Дружба беларускага і румынскага народаў маіцца з кожным годам. Сведчаннем гэтага з'яўляюцца правядзеныя нядаўна ў Румынскай Народнай Рэспубліцы Дні беларускай культуры і мастацтва. Сяброўскія сустрэчы па прадпрыемствах буйнейшых гарадоў, канцэрты на рабочих сценах і ў вёсках наогула застануцца ў памяці прапавітараў румынскага народа.

У знак гэтага непарушнай дружбы Міністэрства культуры Беларусі ўрашыла правесці ў рэспубліцы Дні румынскай культуры і мастацтва. У Беларусь запрошаны вядомы ансамбль «Варананка», у складзе якога 85 артыстаў. Народны ансамбль, канцэртная група, а таксама дзеячы культуры і мастацтва.

Распрацаваны план правядзення Дней румынскай культуры. Наны сабралі сустрэчы з працоўнымі Гомеля, Віцебска, Барысава, пазнаёмілі з жыццём трактара і аўтамабіляў, пабываюць у калгасах і на рабочих і сельскіх сценах аздораўчых канцэртаў нашых гасцей, гурткі і даклады аб мастацтве і культуры Румыніі.

Работнікі культасветустаноў рэспублікі рыхтуюцца да гэтых сустрэч. У Дзяржаўнаму мастацкіму музеі БССР будзе адкрыта выстаўка вылучэнцаў мастацтва. У кінатэатрах прапоўня ўбачаць лепшыя румынскія кінафільмы. Беларускія радыё і тэлебачанне рыхтуюць цыкл перадач аб дасягненнях працоўных Румыніі.

Дні румынскай культуры і мастацтва ў Беларусі адбудуцца ў жніўні гэтага года.

Як мы павядалі ўжо, у калгасе імя Сталіна Івацэвіцкага раёна Брэсцкай вобласці ажыццявілі першы ў Беларусі мастацкі калгасны музей. На здымку: у адной з залаў калгаснага музея.

Фота В. Германа. (БЕЛТА).

КУЛЬТУРНА-АСВЕТНАЯ РАБОЦЕ — ШЫРОКІ РАЗМАХ! СПРАВА КОЖНАГА ДНЯ

Занадта многа танцаў

Сёння — танцы. Заўтра — таварна танцы. Шасці дзён у тыдзень — танцы... Можна падумаць, што нашу моладзь зусім не цікавіць іншая, культурна-масавая работа. «Лялішчы» змяняе «Шырма», потым праігрываюцца якія-небудзь іншыя тры-чатыры плясціны, і ўсё паўтараецца зноў...

Злева ад танцавальнай пляцоўкі азнаходзіцца павільён-чыталня. Каля і, у які час іна працуе — невадома. За доўгімі, груба зробленымі а дошак сталамі ў прысьмерку сядзяць шахматысты і «сабобічкі» дамо. А каля іх падлеткі ганяюць сталёвыя шарыкі бильяра.

Побач з «павільёнам-чыталня» — брудная харчавая, якую называюць закусачай. Каля ў першым памяшканні амаль нікога няма, то тут — поўна людзей. Гарэлку, зразумела, не прадаюць, але віна розных гатунаў — коўлі дзюна захова, цукеркі і лядоўніцы — вое і ўвесь асартмент «закусак».

У глыбінні парку ўзняліся лялькі вертыкальнай каруселі. Яны стаяць без руху некалькі год.

Знаёма карціна! Аршанцы напэўна аздагаліся, што гутарка ідзе пра іх гарадскі парк. Яны не памыліся. Дзе заўсёды душына і пыльна, дзе ў гэтым годзе не праводзілася амаль ніякіх работ па добраўпарадкаванню, як не на гэтых трох гектарах, якія прызначаны для культурынага адпачынку. Усё тут падпарадкавана адной мэта — павольна «вышчыркуць» грошы ў наведвальнікаў парку.

І сапраўды, за якіх-небудзь два і трох гадоў вырочка ад так званага п'яцці м'ясапрадуктаў у парк склаўся 90 тысяч рублёў. Гэта пры плане на год 200 тысяч! Што ж занадта захаляцца фінансавым бокам дзейнасці адміністрацыі парку? А чаму не пачаць адшукаць сродкі, каб «ажывіць» карусель і добраўпарадкаваць тэрыторыю парку?

Вычарпаны адрас на гэтым пытанні дае дырэктар парку П. Шыпулін: «Мы ж будзем летні гурт, які аб'явіцца нам у 300 тысяч рублёў. Аб'ект гэты наплаваны, і таму ўсе прыткі ідуць на нарыхтоўку будаўнічага матэрыялу».

Па суседзтву з паркам азнаходзіцца гарадская аўтобусная станцыя. Меленькія ветрыкі — і ўвесь пыл трапляе ў парк. Трэба было б заславіць гэты бок жывой агароджай, пасадзіць кустарнікі, дрэвы. Уся прадраўная частка парку выталена. Ды ці толькі цэнтральная! Трава наогул не хоча расці ў парку. Сумны выгляд маюць дзве клубы з кветкамі. Трэба правесці ў парк водаправод.

А паглядаючы на парк з боку галоўнага ўваходу. На невялічкім шыркуце — афіша з назвай кінапраграмы, якая сёння паказваецца ў парку. Другая афіша прыклеена злева ад аркі, побач з аб'явай аб... найме работнай сілы для аўтапрапарнаўтскай канторы.

Прама скажам: мала культуры ў аршанскім парку культуры. На жаль, гэта не тэрміна і камасольнага горада, які маюць такія занадныя парк. Трэба неадкладна правесці работы па добраўпарадкаванню парку. Уначалі гэтую справу павінны камасольны Оршы.

М. ПАХІЛКА

Усё для чытача

У Мінску пасля капітальнага рамонтнага ажыццяўлення выдаліся здымкі бібліятэкі імя Горкага. Яна стала выглядаць яшчэ лепш і прыгажэй. Вялікае прыгожае і светлае памяшканне вабіць вока чытача. Паліцы на пераабсталяваныя паліцы. З густым зроблены і другі ярус кніжных паліц. Шкава па задуме вітрына «Новыя кнігі».

Цяпер папоўнены кніжны фонд чытальнай залы. Для прапагандаў, дакладчыкаў, слухачоў гурткоў і семінараў сеткі партыйнай асветы ў чытальнай зале ёсць не толькі неабходная літаратура, але і навуковыя дапаможнікі і праграмы. Чытачы змогуць атрымаць кнігі па эканоміцы, гісторыі і іншых галінах ведаў, а таксама зборнікі даведнічых, падручнікі для самаадукацыі, кнігі.

Апрача цэнтральных і рэспубліканскіх газет і часопісаў, бібліятэка вынісае газеты, якія выдаюцца ў саюзных рэспубліках і краінах народнай дэмакратыі.

Усё зроблена да паслуг чытачоў. Добра сустрэне свой юбілей бібліятэка. Ёй спавянаецца сёлет 25 год.

У. МІСУН

У цэнтры і на ўскраінах

У Гомелі ўвесь гандаль кінамі сканцэнтраваны толькі ў цэнтры. На Камасольскай вуліцы — тры кіёскі абліжвагаюцца, магазін «Вясенняя кніжка», тры кіёскі Савоздруку, на Савецкай вуліцы — тры кіёскі магазін. Побач з цэнтральным калгасным рынкам — кніжны магазін, на самім рынку — амаль адзін і адзін тры кіёскі кіёскі. Адною словам, не ў крузе пакуцінік у цэнтры Гомеля.

А на ўскраінах горада? Вое, напрыклад, раён завода «Гомсельмаш», дзе звыш 15 тысяч жыхароў. Усё можна набыць тут — адзенне, мабіль, прадукты харчавання, медыкаменты і вёс патрэбную кнігу не купіш. Погляд работнікаў Гомельскага абліжвага гандлю соды не дакладзіць. Праўда, ў канцы вуліцы Шчырскай ёсць кніжны кіёск, але ганляць ён пераважна падручнікамі і школьнымі і вышымі жыхары заводскага раёна хадзіць за кнігамі ў кіёскі горада.

Калі ўжо так цяжка ажыццявіць тут кніжны магазін, калі можна было б хоць кіёск паставіць.

В. СЯМЕНАУ, рабочы завода «Гомсельмаш».

Айцец прайшоў міма

Перад культурна-асветнымі ўстановамі стаіць адназначная задача — сістэматычна вастулаваць рашэнні XXI з'езду нашай партыі і чэрвеньскага пленума ЦК КПСС. Прапаганда гэтых гістарычных документаў павінна быць канкрэтнай, цесна звязанай з практычнымі справамі людзей, якія выдзюць барацьбу за дэмакратыю і выкананне сямігадовага.

Многія культурна-асветныя ўстановы Гродзенскай вобласці так і робяць. Вось, напрыклад, Галавіцкую хату-чытальню Свідзельскага раёна (загадчыца — камсамолка Зінаіда Сымта). Уся яе практычная работа накіравана на тое, каб давесці рашэнні з'езду партыі і Пленума ЦК КПСС да кожнага калгасніка. У хату-чытальню заўсёды мнагалюды, тут штодня праводзіцца якое-небудзь масавае мерапрыемства — ці доклад ці вечар пытанняў і адказаў, канферэнцыя чытачоў, сустрэча з перадавымі калгаснікамі вытворчасці, літаратурны дыспут.

Напрыклад, з цікавасцю слухалі калгаснікі доклад члена бюро райкома КПБ, старшынкі калгаса тав. Янцускага аб рашэннях XXI з'езду КПСС. Пасля ўдзельнікі мастацкай самадзейнасці наладзілі канцэрт.

Шмат увагі надаецца тут нагляднаму агітатыву. У хату-чытальню багата плакатаў, лозунгаў, дыяграм, якія расказваюць, за што змагаюцца працаўнікі калгаса ў гэты сямігадовы перыяд. Агітатараў хату-чытальні маюць у будынку ў полі, на жыгеладольных фермах.

Правільна разумеюць свае задачы работнікі Мала-Берастовіцкага сельскага Дома культуры. Як толькі ў газетзе былі апублікаваны рашэнні XXI з'езду КПСС, яны аформілі наглядны агітатыву, якая паказвае вялікія перспектывы нашай краіны ў сямігадовы перыяд.

Прыкладом добрай арганізацыі работ па прапагандазе рашэнняў з'яўляецца ў Берастовіцкім сельскім клубе. У цэнтры увагі работнікаў Ражкоўскага сельскага клуба Свідзельскага раёна ў гэтыя дні — таксама прапаганда сямігадовага плана і матэрыялаў чэрвеньскага пленума ЦК КПСС.

З вялікай увагай слухалі калгаснікі загадчыцу клуба тав. Жук, якая правяла гутарку на тэму: «БССР у першым годзе сямігадовы». А пасля бібліятэкара тав. Шчалока.

Актыўна ўключыліся ў гэтую справу Лудзкая і Юшкаўская сельскія бібліятэкі Васільскага раёна. Вышкаўская — Караліцкага, Галавіцкая — Свідзельскага раёна. Яворская — Казловіцкага, Бельска-Польскага — Гродзенскага раёна і многія іншыя.

Вышкаўская сельская бібліятэка правяла тэматычны вечар «Дабіёмся высокай прадукцыйнасці жыгеладольнага вытворчасці». З дакладам аб выкананні заданняў па развіцці жыгеладольнага вытворчасці выступіў заахвочны калгас тав. Ваўчок. Затым лепшыя жыгеладольныя калгасы наглядзілі вопытам сваёй работы і паабяжалі, што ў першым годзе сямігадовы іны дамогучыся вытворчасці прадуктаў жыгеладольнага.

Да гэтага вечара загадчык бібліятэкі тав. Рацішчэўская аформіла кніжную выстаўку, якая называецца «Чытаць готыя кнігі, яны дапамогуць вам паспяхова выканаць заданні XXI з'езду КПСС».

В. РЭПІН, намеснік загадчыка аддзела прапаганда і агітатыву Гродзенскага абкома партыі.

А ці такі ён, Мікалай Касяк? Хто і тое ведае, самому ж цяжка адказаць. А вое толькі Анота, жонка яго, дык тая ўвесь час чаўне адно і тое ж: «Табэ і спынь на час, і есці няма кады. Ой, год ты мае, гора! Работы ж не ўлічы нікуды...»

Анота, мусіць, спадуючы яго, та гаворыць. Ёй і самой радасна, калі людзі з вёскі хваляць яе мужа за добрую работу. А гэта характар такі ў яе. Яна ж зусім нядаўна дакарала яго: «У людзей і хаты ж хаты стаяць, любота ганюць, а твая сямя туліцца ў невялічкім хатце».

Сапраўды, хата была невялічкая. Але ішмаў і ў святліцы сума будзе ад безрабочыя, а яму і ў гэты год радасна і прыемна перажываць поспехі ў працы. Цяпер ён мае хату вялікую, з трох пакояў. У вёсцы ж усе такія стаяць. Толькі ўсё роўна ў ёй сядзець яму не даводзіцца — усё між людзей дзі між людзей.

Хіба ж можна было Мікалаю без свайго актыўна сёння сабраць так многа людзей на першае калгаснае свята песьні? Раней такога ніколі не было. Нават сам старшыня калгаса спачатку кажаў Мікалаю: «А-ат, кінь ты, Іванавіч, і думай пра гэта. Падыём, пабагачеем, а талы і свята сваё зробім калі-небудзь пазней».

Не, на пазней не варта адкладваць. Правесці яго трэба цяпер. Мікалай нават і дзень выбраў — яго будзе якраз на радзімнае свята — на «духавы дзень». Трэба напачатку з палом. Вое і паглядзіць: хто каго. Толькі трэба як след падрыхтавацца.

Мікалаю было асабліва радасна, калі ён бачыў, як моладзь, і што велькі прыемна, старыя кабеткі і дзядзькі міналі тэрку і па сіджычцы між жыт'ю ішлі да месца, дзе сустрэкаюцца дзве невялічкія, але маляўнічыя рэчкі — Вузаліка і Нарачанка. Нахла смалюю толькі што змайстравана сярна. Людзі ішлі з розных вёсак — і з Заценца, і з Каралеўна, і са Слабоды, збіраліся і масловы, іжаўскія.

Калі пачалося свята, неглы было не захаляцца «Лядовікі», якую выконвалі таніоры, званікі песьнямі, якія выконваў хор, музыкой аркестра.

І. СІПАКОУ, Вілейскі раён.

Айцец прайшоў міма

Есць улётка такі цёплы пахуць дзень, які прадзеда нашы называлі «духам». Насуперак усім царкоўным сьвярдзямінім аб нейкай святасці гэтага дня, хочацца думаць, што на звалі яго так не менавіта з-за пахучасці і духмянасці. У гэты час вядар стаяць усюды: у лесе густа пахне баравым лісцем, на лузе — малочнымі кветкамі і дзе-ні-дзе ўжо і свежым сенам, а ў полі — нейкім няўлоўным пахам даспяваючага жытця.

Выйдзе з хаты — і назаўжо заходзіць не хочацца. Каб не разлучацца з гэтымі пахамі, людзі пераносілі іх да сябе ў хаты. І талы на сенах з'яўлялася вёска барозы, рабіны, клёна, на падлозе хрумсцел аер, з галінак гладышоў з-пад малякі пілі халодную вяду лугавыя кветкі.

У гэты час нейкія зычны малады голас заліста праспяваў: «Дя шэркы сваёй праходзім, у не мы не заходзім, бо ўсіх раса ў папа Става горкага ад іна».

Бабулі спалохана перахрысціліся, а айцец Барыс спачатку толькі сцяў зубы, а пасля загугі яшчэ машыны. Другая прыпеўка пачулася ўжо крыху далей ад царквы, туды, пад сельсавет ці праўдзены калгас.

— Іш ты іх, ахулінікаў! — са злобою падумаў айцец. — Пачакайце, мы ішчэ сустранемся.

Калі гоман на вуліцы спіх, а гукі духаюга аркестра яшчэ больш умаціліся, айцец Барыс не змог дзейнічаць праймаць маленік і, скажушы старэнькім, што на сёння досыць, вышав з царквы.

— Нягоднікі, — разважаў ён сам з сабою. — Я вам пакажу, як выдурляць свае гугі ў дні свят, дадзеным богам. Буду заклікаць веруючых... Айцец парываў расу і боралася ка шкочы ў па пыльнай вуліцы туды, дзе аркестр іграў штошчы вясёлае.

Такое ўжо жыццё ў работніка культуры: калі ўсе веселяцца, адпачываюць, яму трэба больш працаваць. І чым больш неймайваным, наўрымсьлівым будзе чапавек, якому людзі даверылі свой вольны час, тым цяжэй адпачываць яму.

М. ПАХІЛКА

На подступах да вадзвіля

АБ СПЕКТАКЛІ «ЛЮБЮ, ЛЮБЮ...» В. МАСА І М. ЧАРВІНСКАГА
У ГРОДЗЕНСКИМ ДРАМАТЫЧНЫМ ТЭАТРА

«Так, вадзвіль — гэта рэч!» Шкада, што гэты крылаты фразе стаў п'япер ў значнай ступені прыналежнасцю гісторыі.

Вадзвіль як жанр, на першы погляд, уяўляе нескладаным. Па кароткаму апытам апытаў вынашчэнню, гэта ўсёго толькі невялікая тэатральная п'еса лёгкага камедыянага характару з куплетамі і танцамі.

І вось з-за нежадання або п'яменна работніку тэатра глыбей зразумець сутнасць вадзвіля, яго сапраўдную «душю», так даўга не вяртаюцца на нашы шматлікія сцэны сапраўдны вадзвіль, асновы якога былі так блізка і трывалы закладзены ў класічнай драматургіі XVIII—XIX стагоддзяў.

Вельмі і вельмі шкада, што рэжысёры, якія «набіраюцца смеласці» ўзяцца за пастаноўку тако ці іншага вадзвіля, не зважаючы на дапамогі і парады да практычна Станіславаўскага ў галіне гэтага цяжкага жанра... А жанр гэты надзвычай любіць народ. Амаль усе вадзвільныя прэм'еры прыносяць тэатрам поспех (не заўсёды, праўда, засунушы на сцэну). З поспехам праігналі і два паказы ў Мінску вадзвіля В. Маса і М. Чарвінскага «Люблю, люблю...» ў пастаноўцы Гродзенскага рускага драматычнага тэатра (рэжысёр Н. Зорын, мастак А. Алымаў).

Асноўная заслуга адыраў да пачатку спектакля. На сцэне з'явіўся балюстара і зеляніна над ёй (дарэчы, выканана ўсё гэта груба і неахайна, а глядач разглядае дэкарацыю да пачатку спектакля не менш паўважліва).

Пачынаецца спектакль. За балюстараў з'яўляецца адзін з герояў вадзвіля Саша Шындлаў (артыст В. Грачынскі) з тэлеграфам у руках і распачае гледзачам аб няшчасці, якое адбылася з ім. Справа ў тым, што ён пазнаўся ў другім горадзе з цудоўнай дзяўчынай Нінай, але таму, што ён у жыцці і рабоце нічым адрознівацца не вылучаецца, то не толькі прымаў сабе ўсе вартасці свайго чэсара Толь Кудраўцава, але нават і прывёў яго празвонч, які больш прыгожае... А Ніна паверыла ў расказанае, і вось тэлеграма: яна прымае...

Адразу зразумела, што давай падзею рад усялякіх непараўненняў і ўзнікне бытанія... Імяна гэта і абываецца. Але адыраўца, навуерак боі, забавна, дасціпа. Па-сапраўдному смешна. Праўда, рэжысёр дапускае часам такія сумнішныя прыёмы, як штуршкі, серыя спыткі і чамадан, перацурхоўванне «да ўпаду» аднаго персанажа другому і інш. Але наогул гэта ўсё яго не так ужо многа. А дэка, калі б не было зусім.

Саша В. Грачынскага вельмі жывым і простым. Ён граючы шыра стаяцца да ўсёх вельмі забавных і сціпых вадзвіля, і гэта пераконае нас у верагоднасці таго, што адбылася. Мы ўключаем у забавную, але хлывую і грубую, з ім, разам разумею, засмучаемся і пераживаем. В. Грачынскі стварае сапраўды вобраз сціплага, шыра хлыва. Ён, Саша, у жыцці робіць многа добрага і карыснага. Але, не забываючы з-за сціпласці гэтага, лічыць сабе надзвычайным і спыткі пахваліцца вартасці, якія пачынае ў свайго таварыша. Вера ў асалінасці, прывабнасць, тэмперамент, пластычнасць — усё гэта ў іграх В. Грачынскага выклікае заслужанае прызнанне гледзачоў. На жаль, у заключнай частцы ролі, калі Саша рамансавана на самавыкрыццё, В. Грачынскі робіць свайго героя завельмі шчырым і гэта нібы змяняе актыўную цікавае гледзача да наступных пады.

Артыст В. Касценка (Анатоль Кудраўцаў) спачатку адыраецца неадырава сціпым: вільям, цяжкаватым, няўключным і, на ўсёмі вынашчэннем, не акцэрам вадзвіля. Але гэта толькі першае ўражанне. У далейшым ён заваяваў найвышэйшыя сімпатыі гледзачоў залы. Як і В. Грачынскі, В. Касценка вельмі жывым, простым і прывабным. Ён вельмі актыўны ў вядзенні дзеяння, што

вельмі важна для вадзвіля. Шкада, што гледзачыя зала к канцу вадзвіля аказваецца амаль цалкам на баку Кудраўцава і актыўна выклікае сваё «неадыраваенне», што канчатковы выбар Ніны спыніўся ўсё ж на Сашы...

І. Дзеніскіч добра ведае мінскі гледзач на яго мінскіх, пераважна ўдалых работах. Да іх п'япер можна аднесці і ролі Ніны Чаўнаковай у вадзвілі «Люблю, люблю...» Ніна вельмі мілая і прывабная. Яна зноўна на моцы ўчынак, жыццераднасць і дэкарацыя. Такія разнастайныя рысы робіць ролі І. Дзеніскіча жывой і перадаючай. Праўда, у І. Дзеніскіча некалькі менш пераспаднасці, чым у яго партнёраў і некалькі больш акцёрскай «тэхнікі».

Прымінае ўражанне пакідае С. Храмоў і ролі Івана Патрыяча Жураўцава. Жывы стары, які імкнецца ўсё і на ўсім дапамагчы, усё пачынае з дэкарацыя, пачынае пачынае пачынае, самаадным і назіральным, — такім прадстае перад гледзач гэты вобраз. Кожны актёр абавязаны валодаць тэмпераментам, але тэмперамент у С. Храмова ў гэтай ролі нейкі асаліны, захлываючы.

Трохі не пачынае выкананым так званых даможных ролей. Ні вопытна і цікавае артыста М. Кавізіна, ні артыста Г. Баравікова і Т. Багаслаўскага не здолелі зрабіць больш таго, чым адлучана было на іх долю аўтарам. А адлучана вельмі нямнога. І разам з тым работа кожнага з іх з'яўрае на сцэне ўвагу і зацікавае...

Такім чынам, па лініі драматычнай у выкананні вадзвіля «Люблю, люблю...» спрымае параўнальна добра. Спектакль іграецца ў вадзвільным ключы.

А вось, якое становішча з музычнасцю, такой неабходнай прыналежнасцю вадзвіля? Адна з гледзачоў вельмі шыра і спачувальна ўсклікнула ў адным з музычных момантаў спектакля: «Лепш бы яны ўжо зусім не спявалі!» Уласна, спяваў і не было, было нешта накітаваў рачытаўца з адстаўаннем ад музыкі на няпоўную колькасць фраз... Але ж і рачытаўца — мастацтва! Наогул, трэба адзначыць, што прафесіянальны актёры павіны ўмець спяваць.

Танцы ў вадзвілі «Люблю, люблю...» адсутнічалі. Праўда, І. Дзеніскіч у заключнай частцы выхадной песнікі паспрабаваў унавіць нейкі па з вясёлых аперет. Нешта накітаваў гэтага спрабаваў зрабіць называе С. Храмоў. Праўда, героі п'есы яшчэ крыху высправалялі... Гэта і ўсё. Сумнае ўражанне пакінуў аркестр, правільна — яго падобнасць. Аб музыцы кампазітара М. Табачнікава сказаць што-небудзь цяжка, бо рачытаўца замест вакалу і інструментальнае гучанне некалькіх інструментаў замест аркестра не спрыяў ўспрыманню якіх-небудзь мелодыі...

Дэкарацыя мастака А. Алымава вельмі простая. На сцэне толькі неабходнае для дзеяння, і гэта вельмі добра. Сціпласць тут не ўспрымаецца на правільна і адназначна, а хлыва і хлыва гаворыць аб верным разумеў жанра. Дэкарацыя пакідае радзім толькі тэхнічна якасці афармлення.

Ці правільна зрабіў тэатр, што ўключыў у рэпертуар вадзвіль? Нам думаецца, правільна. Савецкі вадзвіль — жанр, любімы народам, патрыятычна і надыходзіць да работ на іх трэба больш патрабаваць. Без вырашанага праблема музычнасці размова аб вадзвілі не можа быць. Гледзач будзе гледзець звычайную камедыю некалькі аблучага характару — усё. А шкада! Вось, напрыклад, мужчынскія «тры» ў другім дзеі. З якім сапраўды вадзвільным блякам, з якім захлываннем і запалам, у якім дакладным разуменні жанра выконваюць яго В. Грачынскі, В. Касценка, С. Храмоў! І вельмі крывядна, што адсутнасць прафесіянальнай музычнасці, адсутнасць талента пакідаюць добрую работу толькі на подступах да вадзвіля.

Ус. КУХТА.

На здымку: сцэна са спектакля «Бітва ў дарозе» ў пастаноўцы Беларускага драматычнага тэатра імя Якуба Коласа. У ролях (злева направа): Растаўлева — арт. Я. Буракоў, Бахрэва — арт. Н. Яромэна і Цым Калішын — арт. Е. Мацісэва.

Плакаты выдаюць музеі

Супрацоўнікі Бабруйскага краязнаўчага музея правялі добрую ініцыятыву. Яны падрыхтавалі і выдалі каларны плакат «Бабруйск у стагоддзі». На плакате змешчаны фатаграфіі, якія расказваюць пра вядомыя прадырствы горада, пры-

пазіцыя лібры росту прамысловасці і гаспадаркі Бабруйска.

Крыху раней Віцебскі абласны краязнаўчы музей выдалу малюнічы плакат «Прамысловасць Віцебшчыны». Матэрыялы, змешчаныя ў ім, з'яўляюцца карысным дапаможнікам для работнікаў культдасветустановаў у правядзенні гутарак, дакладаў, тэматычных вечароў.

Гродзенскі краязнаўчы музей выдалу плакат «Камасмол Гомельшчыны ў барышце і прамы», работнікі Ваўкаўскага музея — «Малодсць старажытнага Ваўкаўска».

Заслужаная годнасць

У рабыням Доме культуры мінскага Глядзельнага зала не можа змясціць усіх, хто прышоў сюды. На авансцэну выходзіць загадчык Пастаўскага раённага адыра культуры тав. Коціт і абвешчае, што рашэннем калегіі Міністэрства культуры БССР драматычнаму калектыву раённага Дома культуры прысвоена званне Народнага тэатра.

Адкрытае закліканне... Перад гледзачоў у добрым мастацкім афармленні паўстае каласны двор, назвак якога багаты сельскі пейзаж. Пачынаецца п'еса «Вясёлка». Гэтай блізкай да сучаснага жыцця пастаўскай адзначыць сваё нараджэнне Народны тэатр.

Роль галоўнага героя ў п'есе — былага старшыні калгаса «Зара» Антона Кража выканаву ўжо вядомы гледзачам па ролі Ліса ў п'есе І. Шамякіна «Не перце цішыні» самадзейны артыст І. Казенка. Артыст удало стварыў вобраз смелага, упартага ў працы, сумленнага савецкага чалавека, які любіць Радзіму, калгас. Але, нягледзячы на гэтыя выскрашныя рысы, А. Краж адарваўся ад людзей, хацеў ва ўсім диктаваць сваю волю.

Багатыя і каларытныя ролі моладзі ў п'есе. Іх выконвалі Эла Сявечка (Натан), Валя Сявечка (Святлана), Іван Казлоўскі (Сашко), Камандзір Бабенкаў (Раман). Трэба адзначыць надзвычайную удалую ігру малодзі самадзейнай артыстка Сявечкавай.

Добра выканалі ролі двух другіх станаўчых персанажаў Шалеста, малодша старшыні калгаса, вядомы ўжо гледзачам самадзейны артыст Іван Варанцоў.

Добра выканалі ролі двух другіх станаўчых персанажаў Шалеста, малодша старшыні калгаса, вядомы ўжо гледзачам самадзейны артыст Іван Варанцоў.

На здымку: сцэна са спектакля «Вясёлка». У ролях: Кража — І. Казенка, Святліца — В. Сявечка, Натан — Э. Сявечка, Раман — Фота М. Чарвінскага.

Абмеркаванне спектакляў Тэатра імя Я. Коласа

Па традыцыі ў тэатрах, што прыязджаюць на гастроляў у Мінск, праводзіцца шырокае абмеркаванне спектакляў з удзелам майстроў мастацтва. Беларускае тэатральнае таварыства запрасіла для прагляду і абмеркавання спектакляў Тэатра імя Якуба Коласа народнага артыста БССР, заслужанага дзеяча мастацтва РСФСР, рэжысёра МХАТ І. М. Раўскага.

— Мне хочацца падзяліцца ўражаннем аб двух пратэжэданых спектаклях «Бітва ў дарозе» (інсцэніроўка Я. Нікалава) і «Пачатак жыцця» К. Фіна, гаворыць І. Раўска. — Гаворачы аб спектаклі «Бітва ў дарозе», нельга не ўспомніць, што раман і п'еса выклікалі многа спрач. Але праўдзінасць ідэянага вырашэння інсцэніроўкі з'яўляецца ўдалаю ў пастаноўцы гэтага спектакля. Пачынаючы з вясёлых ролі і канчаты масавымі сцэнамі, усё артысты існуюць у залу вельмі прыгожа жыццём. Але тэатр павінен паглыбляць тэму другога плана — г. зн. тэму раскідвання пачуццёў, думак, унутранага свету героя. Складаную сітуацыю спектакля трэба вырашаць накіт. Сілы ў п'есе напісаны так, што іны нібы не звязаны са спектаклем, не маюць ні пачатку, ні канца. Добра выкананы сцэны ў садзе, па-чалавечаму, проста.

Гаворачы аб спектаклі «Пачатак жыцця», І. Раўска адзначае, што артысты іграюць вельмі прыгожа. Але асноўны недахоп спектакля — спешка ў раскрыцці спецыяльных адносін.

Новыя зборнікі песень

У нашым друку, у тым ліку на старонках газеты «Літаратура і мастацтва», у апошнія гады з'явілася нямнога артыкулаў і нататак аб неабходнасці актывізаваць выданне матэрыялаў Беларускай народна-папулярнай творчасці. У выніку з'яўляюцца шыра фальклорных прац, сярод якіх першае месца займаюць зборнікі беларускіх народных песень намага вымага фальклорна-інтэлектуэля Рыгора Раманаўска Шырмы.

«Вандруючы на сёлах, мястэчках і гарадах Беларусі», — піша Р. Шырмы ў прамове да маскоўскага выдання сваіх запісаў песень, — «я знайшоў багату крыніцу народнага мелосу», выявіў такіх арты і самабытных майстроў народнага мастацтва, як захвае Хвораст, Наталія Хадзіцкая, Ціран Карлюк, Лідзя Радзко, Васіль Скурко і шмат іншых. «Збіраўшыся з гэтымі талентамі», — прадаўжае Р. Шырмы, — «я загігнуў у бядавоныя прычынны народныя песняў, ад якіх, як гаворыцца, не ў сцілах адарвацца. Я назмерна шчыльна, што яны дапамаглі мне захаванне найвышэйшых каштоўнасці музычнай культуры нашай народ».

У гэтых словах Беларускае фальклорнае арка адлюстравана велькі значнае работы збіральнікаў народнай творчасці.

Яшчэ ў 1947 г. Дзяржаўнае выдавецтва БССР выпусціла ў свет першы зборнік фальклорных запісаў Р. Шырмы «Беларускія народныя песні, загадкі і прыказкі». Акрамя песень, у гэты зборнік уключаны некаторыя іншыя жанры народна-папулярнай творчасці. Прыцягвае ўвагу назіра і дэкарацыя, мастацтва, як захвае Хвораст, Наталія Хадзіцкая, Ціран Карлюк, Лідзя Радзко, Васіль Скурко і шмат іншых. «Збіраўшыся з гэтымі талентамі», — прадаўжае Р. Шырмы, — «я загігнуў у бядавоныя прычынны народныя песняў, ад якіх, як гаворыцца, не ў сцілах адарвацца. Я назмерна шчыльна, што яны дапамаглі мне захаванне найвышэйшых каштоўнасці музычнай культуры нашай народ».

Маскоўскае выданне нагадвае Беларускае. Але калі ў першым прадастаўлены ўзры ўсёх жанраў так званых традыцыйных песень як абрадавых, так і лірычных, то ў другім падданы толькі лірычныя, будзільныя і жартоўныя. Такім жа будзе, як указваецца па ўводным артыкуле, і другі том; у наступныя жа тэмы будучы ўключаны абрадавыя песні.

Матэрыялы зборніка «Дзесці беларускіх народных песень» увогуле падобныя ўдала. Аб гэтым сведчыць прысянутыя глыбокімі пачуццямі абрадавыя песні, як «Ой, хто па тым бару гукае!», «Ой, чыя тэ малянка», любімыя песні тыпу «Прыляцелі гусі», «Ой, белая ба-

Незабыўны гераічны час

Незабыўны гераічны час паўстае перад чытачом са старонак кнігі Іларыя Барашка «Вясёлка даў!».

Герой яго апаўданаў — жывыя памяць мінулых гераічных падыяў. Камандзір палка Дзяржынскі і камісар Платон Галава, фабрычная работніца Сцяпа і вясковая камсамолка Галка, беларускі партызан Рыгор Галота і камунар Карл Грава — усё яны змагаліся на пераможным краі рэвалюцыі, які праходзіў драматычнаму калектыву барацьба за сацыялізм. У зборніку сабраны тры творы, напісаныя аўтарам на працягу 1926 — 1944 г.г. Такім чынам кніга — спецаб'ява творца працяглай і спецаб'ява апаўданаўца і выдатнага аўтара.

У п'есе і два асноўныя вобразы. Гэта Пятро Кася — дырктар млына, зяць Кража (самадзейны артыст І. Дабраноў) і Мафодзі Рымда — бухгалтар калгаса (Э. Ягорыў). Абодва яны адолелі выхаванне свае ролі з майстэрствам. Наогул трэба адзначыць, што Ягорыў больш удаючы сатырычна ролі.

Есць у спектаклі значныя недахопы. Асабліва яны адчуваюцца ў слабым валоданні артыстамі рускай мовай, на акую перакладзена п'еса. На наш погляд, «Вясёлка» больш удала б на Беларускае мове таму, што большасць удзельнікаў пастаўкі значна лепш валодае сваёй роднай мовай.

Зараз калектыву склаў рапсуд гаспадары па калгасах марна, а таксама і ў суседніх раёнах. Рэпертуар яго самы разнастайны. Апроч «Вясёлкі», тут п'еса «Не перце цішыні». У бліжэйшы час будзе падыграваны вадзвіль А. Чахава «Юбілей».

Адкрыццё Народнага тэатра — значная з'ява ў культуры нашай краіны Пастаўскага раёна.

Я. КРЭМКА.

сама прысвечанае грамадзянскай вайне, выклікае сур'ёзныя прачытанні. Іно напісана ў выглядзе запісак камбата (мы, дарэчы, нават не ведаем яго прозвішча) і выдзела на першай асоба. Сюжэт твора не вельмі цікавы. Часткі малодша Чарвінскага найвышэй. Часткі малодша Чарвінскага найвышэй. Часткі малодша Чарвінскага найвышэй.

У творы, напісаным аўтарам на працягу 1926 — 1944 г.г. Такім чынам кніга — спецаб'ява творца працяглай і спецаб'ява апаўданаўца і выдатнага аўтара.

У творы «Рыгор Галота» аўтар імкнецца расказаць пра падзеі ў Заходняй Беларусі, пра гераічны барацьбу Беларускага народа супраць беларускіх панюў. Твор гэты чамусьці названы апаўданаўнем. Гэта хутэй аповесць, бо значная колькасць эпізодаў і дзеячых асоб выдзелены яго за межы жанра апаўданаўня. Але і як аповесць твор не можа задавоўваць чытача. Ён кампазіцыйна рыхлы, распадаецца на шэраг асобных эпізодаў, прытым яна перанаселены персанажамі, многія з якіх, як скажам, Вандзя, не адыграваюць ніякай ролі.

Ідэя калектывнай працы ляжыць у аснове «Вясёлка» апаўданаўня. Аўтар наставіў сабе за мэту паказаць падзеі, якія адбыліся ў малельнай Беларускай вёсцы ў часы грамадзянскай рэвалюцыянай лямкі старога даду вясковата жыцця. Вёска Дабранка стаіць на парозе калектывізацыі. З мэтай адушэння навакольных вясель, тут створана мелірацыйнае таварыства. Але не ўсё гэтым працяваецца для агульных інтарэсаў. Замойныя гаспадары не дапамагаюць змагарам вёскі. Разам з ім аказаўся і бядняк Атрох, вельмі ўпарты і страшны набожны мужык. Ад яго нават адракаецца родны сын Амаяк. «Не быць ты мне, раз так. Супраць такой сілы, як Дабранка, не паўстаць. Правільна той кажаў, што ў нас, у Дзяржынцы, рэвалюцыя. А ты адзін супраць рэвалюцыі... Значыць, ты контра...» Аднаасобніка, бесперспектыўнасці яго існавання аўтар супрацьстаўляе сілу калектывнага розуму, сілу людзей, якіх аднавоўна стварыла праца.

У апаўданаўні «Камунары» тема калектывнай працы ў адной з пер-

тэма калектывнай працы ў адной з пер-

